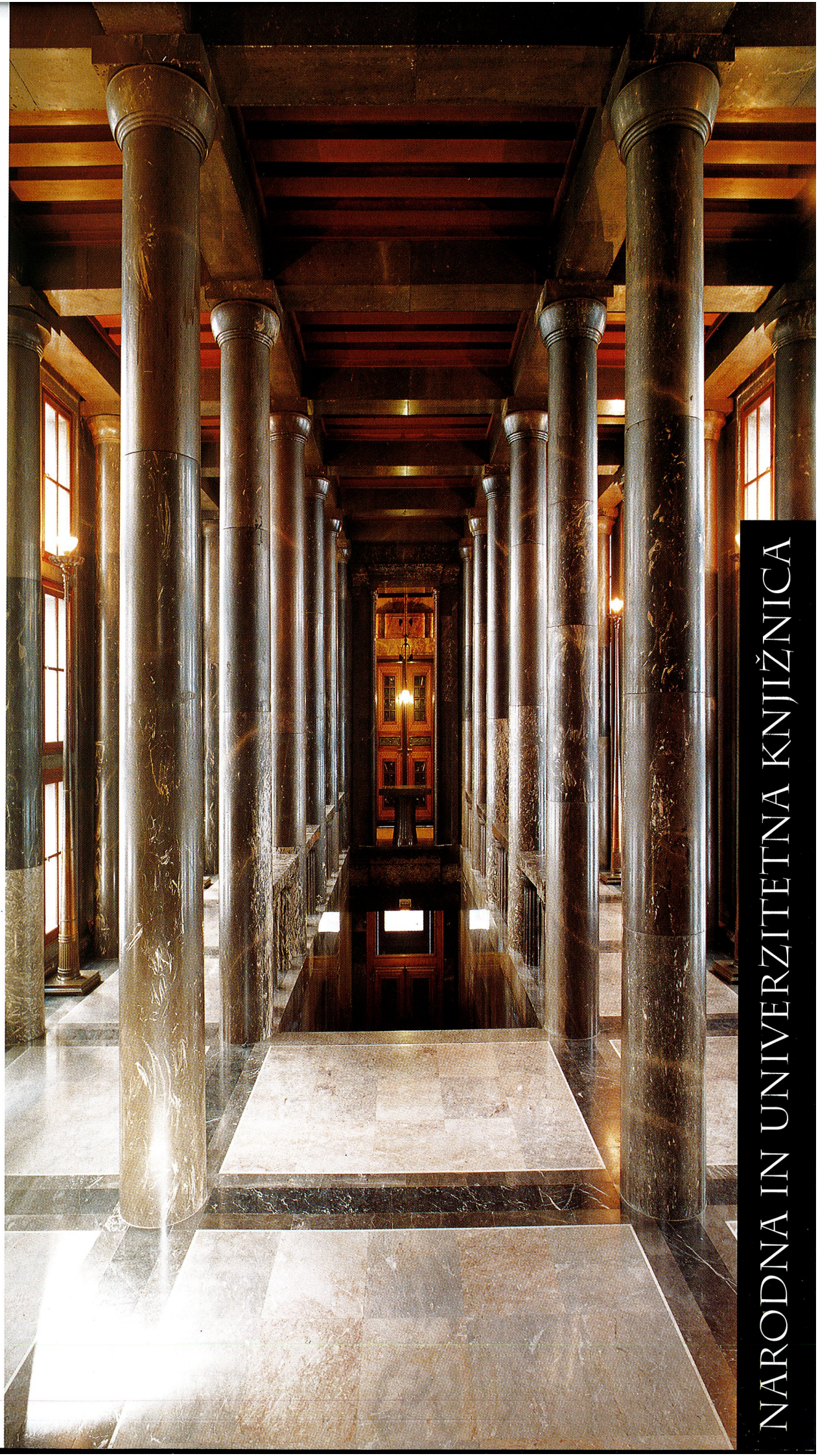

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

10

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

oktober 2007

Knjižničarske novice 17(2007)10

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 174, 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>*

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*
Odgovorna urednica: *Damjana Vovk*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 400 izvodov. Naročnino, naročila in odpovedi pošiljajte pisno do 15. januarja za tekoče leto na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za »Knjižničarske novice«, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: icb@nuk.uni-lj.si

Ne spreglejte:

Projekt Rastem s knjigo ali kako najti pot do splošne knjižnice in dobre knjige..... (Antonija Amon)	1
Učinkovit referenčni pogovor (Majda Papež)	5
Obisk danskih knjižnic..... (Matej Končan)	8
11. mednarodna konferenca ECDL..... (Alenka Kavčič-Čolić in Matjaž Kragelj)	10
S potovanja po hrvaški knjižničarski magistrali..... (Silva Novljan)	12
20. november – Dan slovenskih splošnih knjižnic v letu 2007..... (Ksenija Medved)	14
Priporočilo..... (Silva Novljan)	15

PRILOGI:

Naročilnico za publikaciji:

- Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo. Ljubljana : Zve-za bibliotekarskih društev Sloveni-je, 2007 in
- Smernice za lažje berljivo gradivo. Smernice za knjižnične programe opismenjevanja : nekaj praktičnih predlogov. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007.

Seznam konferenc, ki se bodo odvijale do konca leta 2007.

SPLOŠNE KNJIŽNICE

PROJEKT RASTEM S KNJIGO ALI KAKO NAJTI POT DO SPLOŠNE KNJIŽNICE IN DOBRE KNJIGE

V letu kulture smo se v naši splošni knjižnici pridružili vseslovenskemu projektu Rastem s knjigo, ki sta ga zasnovala Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo in šport. Projekt je namenjen razvoju bralne kulture in informacijske pismenosti učencev sedmega razreda devetletke ter čim boljšemu sodelovanju osnovnošolskih knjižnic z osrednjo splošno knjižnico v kraju.

Osnovni cilj projekta je bil predstaviti učencem pomen branja in njegovo vrednost pri pridobivanju znanj in informacij, tako v smislu učenja kot pri zadovoljevanju osebne potrebe po zabavi in estetskem užitku. Druga pomembna naloga je bila predstaviti učencem izvirne slovenske sodobne avtorje, ki jih mladi žal vse premalo poznajo in berejo ter jih navdušiti, da bodo čim večkrat posegli po domači leposlovni knjigi.

Poseben poudarek pa je bil na spoznavanju osrednje splošne knjižnice v kraju, ki naj bi se je kot samostojni uporabniki vse bolj posluževali.

V knjižnici smo k projektu pristopili z velikim veseljem, ker iz izkušenj vemo, da mladi resnično premalo poznajo vse možnosti, ki jih nudi sodobna splošna knjižnica. Zlasti premalo poznajo domoznansko zbirko, ki je, kot pravi Šribarjeva (2006), »shramba, vreča popotnica, v katero vlagamo na razne načine izdelane zapise vsega, kar imamo in kar znamo v naši občini. Polnimo jo in jemljemo iz nje...«

Zavedamo se, da so mladi obiskovalci kot uporabniki še zelo nesamostojni in da jih je potrebno za samostojno uporabo vsega, kar sodobna knjižnica nudi, šele vzgojiti, jih informacijsko izobraziti, da bodo sposobni najti v najkrajšem času prave informacije, jih predelati in tudi koristno uporabiti.

Informacijske spretnosti vključujejo tako zmožnost iskanja informacij, sposobnost kritičnega pregledovanja, selekcioniranja, in kar je še posebej pomembno, smiselna in koristna uporaba le-teh v praksi. Informacijska pismenost pa je v današnjem času vsakodnevna potreba, saj v informacijski dobi ljudje postajajo predeleževalci informacij, ko berejo, poslušajo poročila, se pogovarjajo, gledajo televizijo ali računalniški ekran. Informacija pa je temelj razvoja hitro se spreminjajočih tehnologij, posebej informacijske, ko sama informacija postane proizvod, od katerega sta odvisna konkurenčnost in preživetje (Steinbuch, 1999).

Projekt vidimo kot priložnost in izziv za prispevek na poti informacijskega opismenjevanja in osvajanja knjižnično-informacijskih znanj. Nedvomno igrajo splošne knjižnice kot informacijska središča pri tem pomembno vlogo.

Metode in cilji projekta

Za metodo dela smo uporabili delo v skupinah. Uporabnost in smiselnost izvajanja takšne oblike projekta smo preverjali s pomočjo vprašalnika, ki so ga učenci reševali doma in nam ga posredovali naknadno. Ob zaključku našega srečanja smo z metodo nagrajevanja vzpodbudili učence k boljšemu branju in podarili vsakemu knjigo, slovenske mladinske avtorice, Neli Kodrič: Na drugi strani, ki jo je prispevalo Ministrstvo za kulturo.

Pri oblikovanju vsebine projekta so nas usmerjali skupni cilji, ki jih je v uvodnih navodilih podalo Ministrstvo za kulturo, hkrati pa smo si v naši knjižnici zastavili tudi konkretne cilje, ki se nanašajo na vsebino dela naše knjižnice in smo jih ob izvajanju tega projekta želeli doseči.

Predlagani cilji Ministrstva za kulturo:

- učencem predstaviti pomen branja ter omogočiti, da prepoznajo branje kot vir informacij in znanj ter kot zabavo,
- učencem podrobneje predstaviti splošno knjižnico in jih spodbuditi k samostojnemu obiskovanju knjižnice, sposojanju knjig ter k sodelovanju v različnih dejavnostih, ki jih knjižnice ponujajo tej starostni skupini,
- spodbuditi večje sodelovanje med splošnimi knjižnicami in šolami,
- promovirati vrhunske slovenske avtorje s področja mladinskega leposlovja,
- podpreti razvoj knjižne produkcije za mladino, s poudarkom na izvirnih slovenskih sodobnih avtorjih.

Cilji bibliopedagoškega dela naše knjižnice:

- predstaviti zbirko gradiva namenjeno ciljni skupini,
- naučiti učence samostojnega iskanja po oddelkih naše knjižnice in jih usposobiti v samostojne uporabnike s pomočjo OPAC podpore.
- seznaniti jih z avtomatsko podprto izposojno in jih naučiti uporabe knjigomata.
- posredovati informacijo o domoznanskem gradivu, ki bo gotovo uporabna vsebina znanja na njihovi poti nadaljnega izobraževanja ter predstaviti dragoceni del domoznanske zbirke, to je baročno samostansko knjižnico, ki je uporabnikom manj dostopna in poznana.

Ob izvajanju projekta smo zastavljenim ciljem načrtno sledili in jih ob zaključku dela z vprašalnikom preverili.

Izvajanje projekta

Z izvajanjem projekta smo pričeli meseca oktobra 2006 in ga zaključili v mesecu februarju 2007. V projektu je sodelovalo 275 učencev vključenih v sedmi razred devetletke. Sodelovale so vse šole v

občini. Učence smo razdelili v štirinajst skupin in vsaki skupini namenili po dve šolski uri. Skupine smo primerno razporedili in se prilagodili njihovim potrebam in hkrati tudi delavniku naše knjižnice. Ob obisku smo posamezno skupino ponovno razdelili še v štiri manjše skupine in za vsako od teh pripravili posebno vsebino dela.

Vsebino projekta smo predhodno predstavili učiteljem spremljevalcem. Ti so učence že v razredu seznanili s potekom dela in oblikovali delovne skupine. Načrtovani šolski uri smo temeljito izkoristili. Takoj po uvodnih besedah, v katerih je bil predstavljen projekt, in ogledu knjižnice, smo se razdelili v štiri skupine. Vsaka skupina je imela svojega mentorja-knjižničarja, ki je vodil izvajanje izobraževanja. Mentor prve skupine je predstavil že vnaprej pripravljeno zbirko knjig, namenjeno tej ciljni skupini. Učenci so ob predstavljeni literaturi lahko postavljali različna vprašanja na temo predstavljenih vsebin. Istočasno je mentor druge skupine uvažal učence v samostojno iskanje knjig s pomočjo uporabe računalnika. Učenci so samostojno uporabljali računalniški katalog in iskali knjige na policah. Tretja skupina je bila zbrana pri knjigomatu. Mentorica jim je predstavila delovanje knjigomata in jih naučila avtomatske izposoje knjig. Ob tem je četrta skupina spoznavala vsebino domoznanske zbirke in si ob zaključku ogledala še dragoceno zbirko knjig Kapucinske knjižnice.

Skupine učencev so krožile in tako so mladi uporabniki skozi štiri različne vsebine spoznavali knjižnično zbirko, se učili iskanja in vrednotenja informacij in vsebin ter estetsko in doživljajsko uživali ob prijetnem izboru mladinske literature. Po končanem delu smo jim razdelili podarjene knjige in na novo izdelano brošuro o domoznanskem oddelku in jih poprosili, da nam odgovorijo na naš vprašalnik.

Evalvacija projekta

Ob zaključku smo želeli preveriti zastavljene cilje, smiselnost in uporabnost metodike našega dela in nenazadnje zadovoljstvo mladih uporabnikov. Na kratek vprašalnik, ki smo ga razdelili vsem udeležencem projekta, je od 275 učencev odgovorilo 201 učenec, kar je 73,1% vseh, ki so v projektu sodelovali.

Večina učencev je zelo podrobno odgovorila na vprašalnik ter dodala še svoja mnenja in poglede na tovrstno obliko izobraževanja in sodelovanja med šolo in knjižnico. Skoraj vsi so bili zadovoljni s takšno obliko knjižne in knjižnične vzgoje in večini sta ti dve šolski uri prehitro minili.

Rezultati vprašalnika:

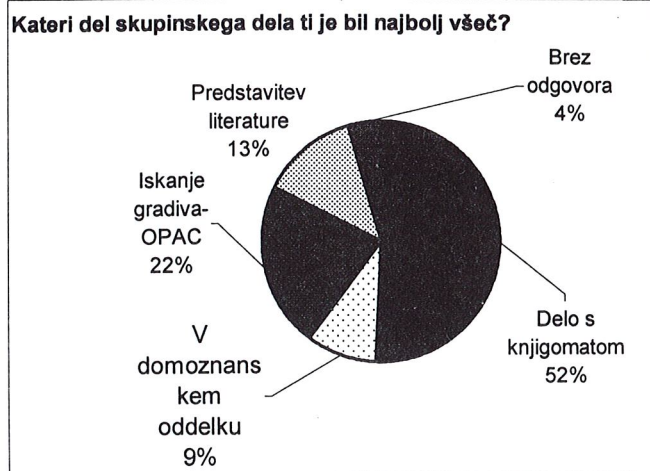
Za začetek nas je zanimalo, ali so učenci že člani naše knjižnice, zato smo pri **prvem vprašanju** spraševali, koliko učencev sedmega razreda devetletke je že včlanjenih v knjižnico. Z odgovori, ki so jih učenci navedli, smo ugotovili, da je 144 (72%) učencev že aktivnih obiskovalcev knjižnice in da samo 57 (28%) učencev še ni včlanjenih. Štirje učenci so se po obisku knjižnice že včlanili in gotovo bo še kakšen med njimi, saj je bila večina nad obiskom knjižnice navdušena.

Pri **drugem vprašanju** nas je zanimalo, kateri del skupinskega dela je bil učenec najbolj všeč, torej kaj so najraje počeli. Navedli smo štiri možnosti:

- izposoja s pomočjo knjigomata,
- predstavitev domoznanskega oddelka,
- iskanje gradiva z uporabo računalniškega kataloga in
- predstavitev literature.

Iz odgovorov na drugo vprašanje smo ugotovili, da je največ učencev, to je 102 (52%) učenca, najraje sodelovalo v skupini, avtomatizirane izposoje gradiva s pomočjo knjigomata, 45 (22%) učencev se je najbolj navdušilo za uporabo

računalniškega kataloga in samostojno iskanje gradiva, 26 (13%) učencev je izrazilo, da je najbolj uživalo ob predstavitvi knjig, 19 (9%) učencev je z veseljem spremljalo predstavitev domoznanskega oddelka, 9 (4%) učencev pa ni odgovorilo na to vprašanje. Rezultati so ponazorjeni tudi grafično (glej graf 1).

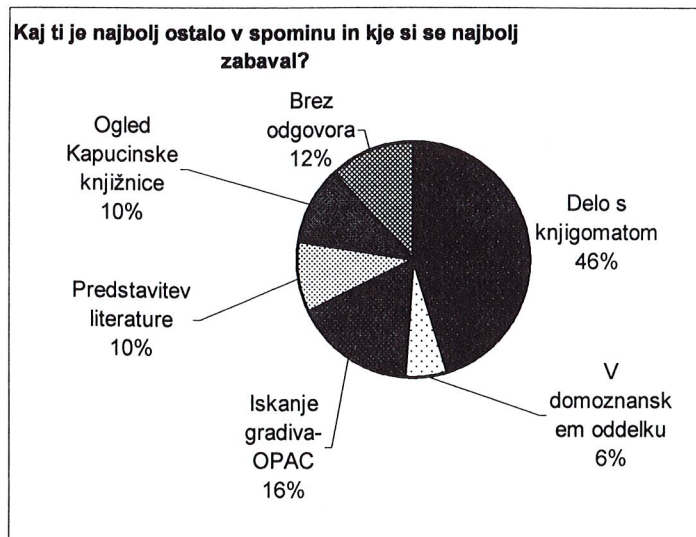

Graf 1: Vprašanje 2

Z odgovori na **tretje vprašanje** smo ugotovili, da so se učenci seznanili s postavitvijo gradiva in z uporabo računalniškega kataloga, saj je kar 171 (85%) učencev odgovorilo, da bi si znali sami poiskati gradivo v knjižnici. Samo 30 (15%) učencev bi rabilo pomoč knjižničarja. S tem je bil eden od ciljev, ki smo si ga zastavili, to je usposobiti učence v samostojne uporabnike, dosežen.

Pri **četrtem vprašanju** smo se osredotočili na domoznanski oddelek. Oddelek je zanimiv in zelo dragocen vir podatkov o njihovem domačem okolju. Zanimalo nas je, ali si bodo po končani predstavitvi vendarle razjasnili pojem domoznanstvo in si znali poiskati informacijo za seminarsko nalogo, katere vir je lahko domoznansko gradivo. Na vprašanje, kakšno literaturo boš našel v domoznanskem oddelku, je 121 (60%) učencev odgovorilo pravilno, 80 (40%) učencev pa ni znalo odgovoriti na vprašanje, kaj hrani domoznanski oddelek, kljub temu, da so si ga ogledali.

Odgovori na **peto vprašanje** nam povedo, kaj jim je najbolj ostalo v spominu in kje so se najbolj zabavali. Želeli smo vedeti, ali smo ustvarili pozitivno vzdušje in naredili učne vsebine tudi prijetne. Pri navedbi vseh možnih odgovorov smo posebej dodali še ogled Kapucinske knjižnice, ki je sicer del domoznanske zbirke, vendar je v posebnem prostoru in so si jo učenci ogledali po zaključenem delu v skupinah. Iz odgovorov je razvidno, da je največ učencev, kar 91 (46%), najbolj uživalo pri izposoji s knjigomatom, 33 (16%) se je najbolj zabavalo pri iskanju gradiva in uporabi računalniškega kataloga, 24 (12%) na to vprašanje ni odgovorilo, 21 (10%) se je najbolj zabavalo pri ogledu Kapucinske knjižnice, 20 (10%) pa pri predstavitvi literature. 12 (6%) učencev pa se je najbolj zabavala pri predstavitvi domoznanskega oddelka. Rezultate smo ponazorili z grafom (glej graf 2).

Graf 1: Vprašanje 5

Ob pregledu rezultatov vprašalnika se lahko še enkrat osredotočimo na cilje, ki smo si jih zastavili na začetku našega dela.

Ugotavljamo, da je bila naša oblika izvajanja projekta uspešna, kar potrjujejo rezultati vprašalnika. Iz njih je razvidno, da bi si kar 171 (85%) mladih bralcev v starostni skupini od 10-12 let znalo

samostojno poiskati gradivo v knjižnici, kar 45 (22%) jih je z zanimanjem in brez odpora uporabljalo pri iskanju gradiva računalniški katalog in kar 102 (52%) učenca je brez predsodka sprejelo avtomatizirano izposojlo gradiva (glej graf 1).

Cilja, naučiti mlade uporabnike samostojnega iskanja z uporabo računalniškega kataloga in usposobiti jih za samostojno, avtomatsko izposojanje gradiva, sta bila v veliki meri dosežena. Da mladi bralci te starostne stopnje pri uporabi sodobne tehnologije v naših knjižnicah res nimajo težav, potrjujejo tudi odgovori na zadnje, peto vprašanje, saj se jih je kar 91 (46%) pri uporabi knjigomata in 33 (16%) pri uporabi računalniškega kataloga, tudi zabavalo, kar pomeni, da sproščeno uporabljajo sodobno tehnologijo (glej graf 2).

Tudi ostalim ciljem smo skozi izvajanje projekta uspešno sledili, 26 (13%) učencev je z zanimanjem spremljalo predstavitev sodobne mladinske literature. To je vzpodbudno, saj je znano, da učenci te starostne stopnje zelo malo berejo in tudi zelo težko najdejo sebi primerno branje. Predstavitev domoznanskega oddelka in Kapucinske knjižnice je bila zanimiva malo manjši skupini, le 19 (9%) učencem. Pomembno pa je, da so dobili informacijo o tem oddelku, ki ima zelo bogato zbirko knjig in ostalega gradiva. Prav tako so si učenci ob zaključku našega dela z zanimanjem ogledali staro, baročno knjižnico iz leta 1640. Knjižnica ima še danes dobro ohranjene 1503, s frančiškansko vezavo, vezane knjige.

Zaključek

Knjižnice v sodobnem času zaradi preobremenjenosti in pestrosti dela pričakujejo in potrebujejo čim bolj samostojnega uporabnika, zato je načrtna vzgoja bralcev pomemben segment dela tudi v splošni knjižnici in bi se ga bilo treba načrtno lotevati.

Projekt Rastem s knjigo je ena takšnih oblik vzgoje mladega bralca, ki bi ji bilo vredno slediti, jo preverjati in nadgrajevati.

V naši knjižnici smo v projektu z veseljem sodelovali in ga uporabili kot posebno obliko informacijskega opismenjevanja in vzpodbujanja bralne motivacije. Motivacija za branje pa je ključna sestavina pismenosti, ki je danes še vedno pri veliki večini pomanjkljiva.

Menimo, da je bilo delo, ki smo ga opravili v veselje in korist naših mladih bralcev in da bodo po tako temeljitem bibliopedagoškem delu bolj sproščeno in z večjim navdušenjem obiskovali knjižnico in uspešno uporabljali njeno zbirko pri nadaljnjem izobraževanju in osebnostnem razvoju.

Tovrstno delo podpirajo tudi učitelji osnovnih šol, saj so mnjenja, da bi se takšno delo moralo nadaljevati ali pa bi bilo potrebno z njim pričeti že v nižjih razredih osnovne šole.

»Menim, da bi lahko projekt zajel že otroke v petem razredu osnovne šole, saj se vsi trudimo, da postanejo učenci čim prej ne samo bralci, temveč tudi uporabniki in obiskovalci knjižnice kot multimedijskega in kulturnega središča. « (knjižničarka M. Kranjc OŠ Koprivnica).

Viri in literatura

- Ambrožič, M., Gabron Vuk, C., Golob, J., Urbanija, J., Steinbuch, M., Zwitter S., Žumer, F. (2004). *Informacijsko opismenjevanje: priročnik za delo z informacijskimi viri*. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Pečjak, S., Bucik, N., Gradišar, A., Peklaj C. (2006). *Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje*. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Steinbuch, M. (1999). Knjižnična informacijska znanja v gimnaziji. VK., *Vodnik za šolskega knjižničarja v osnovni in srednji šoli ter v domovih za učence* (str. 83-112). Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Šribar, L. (2006). *Odprta skrinja* Krško: Valvasorjeva knjižnica.

Antonija Amon
Valvasorjeva knjižnica Krško

ŠOLSKE KNJIŽNICE

UČINKOVIT REFERENČNI POGOVOR

Mnogi šolski knjižničarji se pravzaprav niti ne zavedajo dobro, kako pomemben je referenčni pogovor in ga velikokrat izvajajo bolj intuitivno kot pa premišljeno. Šolska knjižnica naj bi učence - uporabnike usposobila za pridobivanje, vrednotenje in uporabo informacij iz različnih virov, kar pa seveda ni najbolj preprosto. Učenci ponavadi zelo slabo poznajo svojo informacijsko potrebo in knjižničar mora vedno poskušati najti načine in metode, kako to potrebo zadovoljiti.

Pri svojem delu v šolski knjižnici se srečujem pretežno z dijaki, ki svoje informacijske potrebe sploh ne znajo izraziti, zato pogostokrat pride do nesporazumov, ki jih na koncu uspešno razrešiti po zaslugi dolgoletnih izkušenj in dobrega poznavanja gradiva. Opisala in analizirala bom primer dveh referenčnih pogovorov, ki sta se po začetnih nesporazumih na obojestransko zadovoljstvo uspešno zaključila.

Prvi primer

Dijak: Dober dan. Rad bi kamele.

Knjižničarka: Tamle zadaj na zgornji polici so tri enciklopedije o živalih in poišči, kaj piše o kameli.

Dijak: Gospa knjižničarka, ampak jaz tu nič ne najdem.

Knjižničarka: Kako da ne? Gotovo v eni od enciklopedij kaj piše o kamelah.

Dijak: Mogoče, ampak to ni tisto, kar iščem.

Knjižničarka: Torej ne iščeš kamel.

Dijak: Nekaj podobnega.

Knjižničarka: A rabiš to informacijo za kakšen referat?

Dijak: Ne – za domače branje. Pa še neka gospa je zraven. Že vem! Naslov je Gospa s kamelami.

Knjižničarka: A ne gre mogoče za knjigo Dama s kamelijami?

Dijak: Ja, seveda. Kako da se nisem tega prej spomnil.

Knjižničarka: Ta roman je napisal Dumas, zato pojdi k polici, kjer je tuja proza in poišči knjigo.

Dijak: To pa že znam. Najlepša hvala.

Iz tega pogovora je razvidno, da je bila prva faza, to je otvoritev pogovora, slabo izpeljana. To je najbolj kritična stopnja, saj gre za navezovanje prvega stika s pogovorom. Ker sem bila zatopljena v neko drugo delo, sem učenca v trenutku, ko je vstopil, komaj opazila. Dijak svoje informacijske potrebe ni znal jasno definirati, jaz pa ga tudi nisem spodbudila s prijazno držo ali smehljajem. Prehitro sem sklepala, da želi vedeti nekaj o kamelah, v resnici pa je šlo za leposlovno delo. Na iskalni uspeh je odločilno vplivala določitev dijakovih namenov. Za uspešno iskanje zelene informacije so bila potrebna dodatna vprašanja. V stopnji oblikovanja iskalne strategije je šlo za hevristični pristop do rešitve problema – referenčni pogovor je bil integriran v celoten referenčni proces. Zaključek referenčnega pogovora je bil uspešen, saj je dijak končno dobil potrebno gradivo.

Pri tem pogovoru je šlo v glavnem za faktografski tip vprašanj. Cilj tega tipa referenčnega pogovora je nudenje natančnih informacij v kratkem času. Dijak je želel samo knjigo za domače branje, le da je prišlo do zapleta, ker tega ni povedal takoj na začetku.

Drugi primer

Dijak: Dober dan.

Knjižničarka: Dober dan. S čim ti lahko pomagam?

Dijak: Napisati moram seminarsko nalogo z naslovom Hranilne snovi v prehrani.

Knjižničarka: Poglej na polici, kjer je naravoslovje in poznavanje blaga!

Dijak: Ničesar nimate o hranilnih snoveh.

Knjižničarka: Pa sploh veš, kaj spada med hranilne snovi?

Dijak: Ja, hranilne snovi so hranilne snovi in nobene knjige s tem naslovom ne vidim.

Knjižničarka: Najprej poišči učbenik Naravoslovje in poznavanje blaga I avtorice Godec in poišči poglavje o hranilnih snoveh!

Dijak: Aha, sem že našel. Med hranilne snovi spadajo beljakovine, ogljikovi hidrati, maščobe, vitamini in minerali.

Knjižničarka: No, zdaj bova pa pogledala še v šolski katalog. Vtipkala bom geslo hranilne snovi. 17 zadetkov.

Dijak: To je pa preveč. 17 knjig pa ne nameravam pregledati.

Knjižničarka: Najprej ti mora biti jasno, kaj je glavna tema tvoje seminarske naloge. Ali moraš hranilne snovi opisati le bolj na splošno ali pa tudi posamezne vrste?

Dijak: Oboje.

Knjižničarka: Potem pa najprej pogledaj, kje bi našla splošen opis hranilnih snovi. Tu imam Hauptov učbenik Poznavanje blaga in Tišlerjevo Organsko kemijo.

Dijak: Vzel bom oba učbenika, ker je v njih le kratek opis. Kje pa najdem kaj o posameznih vrstah hranilnih snovi?

Knjižničarka: Najbolje, da pregledaš Družinsko zdravstveno enciklopedijo, Faktopedijo in Kemijo.

Dijak: Družinska zdravstvena enciklopedija mi je najbolj všeč. Bom prišel po pouku, da bom fotokopiral nekaj strani. Zdaj bi pa rad še nekaj slikovnega gradiva – sadje, zelenjavo, živila.

Knjižničarka: Za to seminarsko nalogo?

Dijak: Seveda.

Knjižničarka: Torej moraš pisati tudi o tem, katere hranilne snovi vsebujejo posamezna živila.

Dijak: Seveda, to je glavni del moje seminarske naloge. O posameznih živilih bom pa kaj našel v kuharskih knjigah. Moja mama ima doma štiri, torej mi ni treba več iskati kaj na to temo.

Knjižničarka: V kuharskih knjigah boš našel le recepte. Kratek pregled najvaž-

nejših živil je v Nerimovi Higieni prehrane in živil.

Dijak: Čakajte, bom pogledal. Aha, sem že našel. Ne, to je pa premalo. V bistvu bi moral pisati tudi o vlogi pravilne prehrane na zdravje.

Knjižničarka: To je pa nekaj drugega. Tu imam tri zelo dobre knjige – Pokornovo S prehrano do zdravja, Edgsonovo Hrana, zdravilo za dušo in telo ter Ihanovo Imunski sistem in odpornost.

Dijak: Vzel bom Hrano, zdravilo za dušo in telo. Je najtanjša, pa še veliko slik ima. Profesorica mi je rekla, da moram poiskati še kakšen vir na internetu. Doma sem nekaj iskal, pa sem dobil toliko zadetkov, da nisem vedel, kaj bi z njimi.

Knjižničarka: Pa poglejva v vzajemni katalog. Poskusiva z ukaznim iskanjem po UDK. Tu je 5 zadetkov o presnovi ogljikovih hidratov, 23 zadetkov o kemičnih in fizikalnih lastnosti maščob in 12 zadetkov o epidemioloških značilnostih vitaminov.

Dijak: Super. Mi lahko to natisnete?

Knjižničarka: Seveda.

Dijak: Najlepša hvala za pomoč. Nasvidenje.

Ta primer referenčnega pogovora jasno pokaže, da je otvoritev pogovora res najbolj kritična stopnja referenčnega pogovora. Dijak na začetku ni bil sposoben zastaviti vprašanja, ki bi odražalo njegovo dejansko potrebo. Predmet iskanja ni bil jasno definiran; dijak je želel informacije, o katerih ni vedel skoraj nič. Na začetku sem naredila napako, ko sem ga poslala h knjižni polici, ne da bi prej skušala razjasniti njegovo informacijsko potrebo. Ker pa sem predmet iskanja zelo dobro poznala, mi je takoj postalo jasno, da moram od dijaka izvedeti čim več informacij. To mi je uspelo tako, da sem mu najprej zastavljala odprta, nato pa zaprta vprašanja. Z odprtimi vprašanji sem uporabniku omogočila podrobnejši opis njegove informacijske potrebe, z zaprtimi pa sem razjasnila dvoumnosti. Pri oblikovanju iskalne strategije sem uporabila hevrističen pristop. Dijak je

lahko sproti evalviral vmesne rezultate iskanja in z diskusijami ter s ponovnim iskanjem sva natančno definirala predmet iskanja. Referenčni pogovor se je zaključil uspešno, saj je dijak dobil dovolj gradiva za seminarsko nalogo in je odšel nadvse zadovoljen.

Iskanje informacij za seminarske naloge zahteva globlje razumevanje predmeta iskanja in uporabo več informacijskih virov. Pri tem referenčnem pogovoru je bila potrebna tudi online poizvedba, ki je zahtevala kar precej časa, saj je bilo potrebno uporabnikovo vprašanje preoblikovati v iskalno zahtevo, ki ni smela biti niti preozko niti preširoko zastavljena, sicer bi bil lahko rezultat iskanja neuspešen. To se je zgodilo z »mojim« dijakom, ki je na internetu sam skušal najti ustrezno gradivo za seminarsko nalogo, vendar je odtipkal preširok izraz in dobil preveč zadetkov.

Oba zgoraj opisana primera prikazujeta uporabnika z nenatančno opredeljeno informacijsko potrebo. Zelo pomembno je, da ga v teh primerih, ki se dogajajo zelo pogosto, ne pošljemo kar h knjižni polici, da si želeno gradivo poišče sam. Vsak referenčni pogovor se začne v tistem trenutku, ko uporabnik stopi v knjižnico. Uporabniku se moramo nasmejati in ga prijazno pozdraviti. Le tako se bo v knjižnici počutil dobro in bo lažje izrazil svoje želje oz. potrebe. Knjižničar mora biti sposoben v čim krajšem času in čim bolj natančno spoznati uporabnikove zahteve in jih uspešno rešiti. Uporabnik mora takoj na začetku dobiti občutek, da je knjižničar v knjižnici zaradi uporabnika in ne obratno.

Majda Papež
Srednja trgovska šola Ljubljana

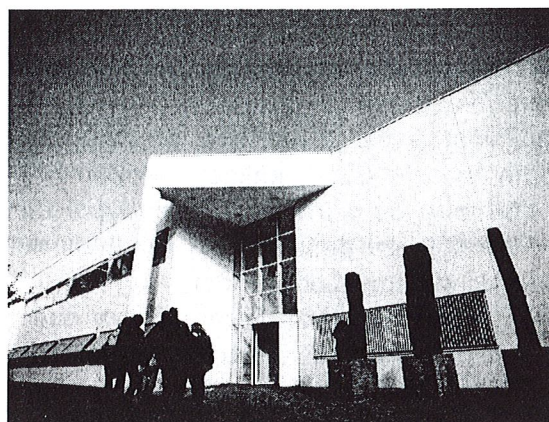
IZOBRAŽEVANJE

OBISK DANSKIH KNJIŽNIC

Regijski koordinatorji osrednjih območnih knjižnic smo med 9. in 15. septembrom 2007, pod vodstvom Brede Karun, koordinatorke dejavnosti osrednjih območnih knjižnic, obiskali Danske regijske knjižnice. Obisk je potekal v sklopu projekta Splošne knjižnice za razvoj regij, ki smo ga prijaviли na program Leonardo da Vinci/Mobility. Namen obiska je bil, da zaposleni v knjižnicah, ki delajo na območnosti spoznajo dansko prakso, in si hkrati skozi druženje s kolegi izmenjajo izkušnje in ideje.

Na Dansko smo prispeli v nedeljo zvečer in nov dan začeli z obiskom Danske agencije za knjižnice (Danish Library Agency – DLA). Gre za neodvisno agencijo v okviru Ministrstva za kulturo, ki je administrativno in svetovalno telo za splošne in znanstvene (research) knjižnice. Glavna naloga agencije je upravljanje s sredstvi, namenjenimi knjižnicam, upravljanje s sredstvi, ki izhajajo iz avtorskih pravic za izposajo v knjižnicah, razvoj nacionalnega servisa bibliotek.dk (vzajemnega kataloga danskih knjižnic), nacionalnih spletnih storitev in strateško načrtovanje razvoja knjižnic in njihova evalvacija. Sodeluje v vrsti projektov, katerih nosilke so regijske knjižnice (transportni sistem medknjižnične izposoje, netmusic, ask-a-librarian...). Z letom 2007 je na Danskem prišlo do realizacije strukturnih reform – združevanja občin (iz 278 na 98) in nove regijske delitve (iz 25 na 14). Agencija je pripravila osnove za spremembe, ki zadevajo knjižnični sistem (zapiranje manjših knjižnic, združevanje, nova organizacija). V letu 2004 je razpolagala s proračunom v višini 31,3 mio DKK (4,3 mio €), za razpise pa

je bilo namenjenih 285 mio DKK (39 mio €). Ima 60 redno zaposlenih.

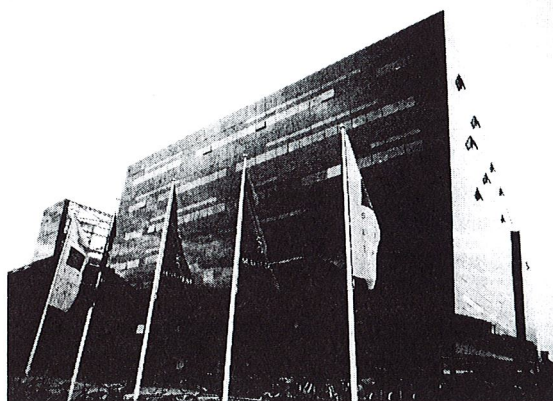

Slika 1: Knjižnica Gentofte

Naslednje jutro smo se odpravili v knjižnico Gentofte. Knjižnica ima čudovito brezčasno arhitekturo. Med drugim upravlja računalniški sistem za celo regijo. Zelo zanimiv in uspešen servis, ki je nastal prav tu, je »Ask Olivia«, ki temelji na zelo znani radijski oddaji. Gre za spletni servis, ki je namenjen otrokom med 8. in 14. letom. Cilj projekta je odgovoriti na kakršno koli vprašanje, ki ga lahko otroci, polni domišljije, zastavijo. Pobljše smo spoznali tudi sistem medknjižničnega transporta, ki je urejen na nacionalnem nivoju. Gradivo prevažajo s kamioni, vozlišča so regijske knjižnice. Dostavljeno je v 24 urah ne glede na razdalje, servis pa je za uporabnike brezplačen. Ponujajo tudi veliko število elektronskih publikacij, ki so dostopne preko knjižničnih računalnikov. Prav tako pa lahko do njih dostopajo uporabniki s prenosnimi računalniki preko brezžičnega omrežja v knjižnici. Praksa je pokazala, da vse več uporabnikov na Danskem prihaja v knjižnice z lastnimi računalniki, zato je za te obiskovalce na razpolago poseben, izključno za to urejen prostor.

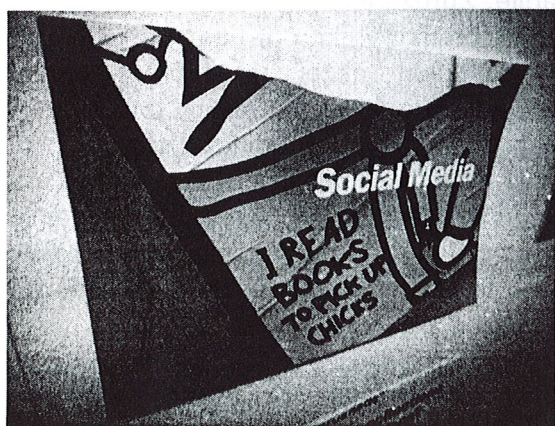
Popoldne smo obiskali še nacionalno knjižnico in bili že od zunaj fascinirani nad razsežnostjo nove stavbe (znane tudi kot »The Black Diamond«), zgrajene leta 1999. S staro stavbo je povezana preko tunela, ki vodi nad cesto. Pod skupnim imenom The Royal Library, združuje

nacionalno knjižnico in univerzitetno knjižnico v Kopenhagenu.

Slika 2: The Royal Library
(Nacionalna knjižnica)

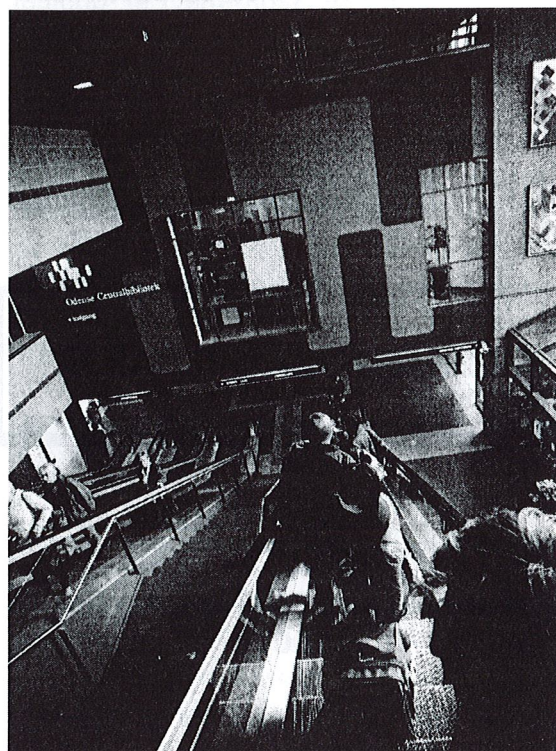
V sredo je sledila pot z vlakom v Aarhus, kjer smo obiskali tamkajšnjo knjižnico. Kot povsod na Danskem, so nas tudi tu zelo lepo sprejeli. Predstavili so nam nekaj uspešnih projektov, usmerjenih predvsem v tehnično izvedbo uporabe knjižničnih storitev za mlajše. Podrobneje smo si ogledali tudi sistem samopostrežnih terminalov za izposajo in vračanje gradiva, ki se ga v veliki meri poslužujejo vsi obiskovalci. V Aarhusu se 97% gradiva izposodi samopostrežno, podobno razmerje je tudi drugod. Na ta način ostane bistveno manj rutinskega dela, bibliotekar pa dobi predvsem vlogo strokovnega svetovalca.

Slika 3: Stena z enim od reklamnih sloganov

V četrtek smo se vračali nazaj v Kopenhagen in se na poti ustavili v knjižnici Odense. Knjižnica se nahaja na železniš-

ki postaji, kar nam je z vso prtljago, ki smo jo tovorili sabo, bilo zelo prikladno. Spoznali smo enoten portal za dostop do glasbe »The Libraries Net Music« (sestavlja ga konzorcij 7 regijskih knjižnic in DNA). Najzahtevnejši del projekta so bila pogajanja z nosilci avtorskih pravic, ki jih je vodila DNA. Knjižnice, ki želijo dostop, plačajo licenčnino, za končne uporabnike pa je dostop brezplačen. S tem se posredno tudi preprečuje piratstvo, saj je dostop zelo dobro urejen z vidika avtorskih pravic.

Slika 4: Knjižnica Odense
na železniški postaji

Zadnji dan je bila na vrsti še knjižnica Roskilde, ki vodi projekt razvoja kompetenc. Organizira izobraževanja na področju projektnega managementa, trenerskih veščin, veščin vodenja, različnih področij IKT (digitalizacija, licenciranje...). V knjižnico si na različne načine prizadevajo pridobiti čimveč mladih, ki so obiskovane knjižnice zaradi drugih sodobnih trendov zapostavili. Razmišlja se predvsem o usmerjenosti k uporabniku, ki zahteva drugačno organizacijo fizičnega prostora. Knjižne police se umikajo na račun urejanja prostora za druženje, prireditve in

samostojnega delo. V Roskildu zato poleg rednega odpisa načrtujejo umik 20% gradiva. Po ogledu knjižnice smo se vrnili v Kopenhagen, kjer nam je ostalo nekaj časa za ogled kulturnih znamenitosti.

Polni lepih vtisov, navdihov in idej smo se v soboto zjutraj vračali domov in že premlevali, kaj vse od tega bi se dalo prenesti v naše okolje. Katera nova stvar bi bila najprej izvedljiva? Nedvomno so nam Danski bibliotekarji dali polno elana za nadaljni razvoj, v nas pa pustili lepe spomine na nepozabno druženje.

Matej Končan
Pokrajinska in študijska
knjižnica Murska Sobota

MEDNARODNA SREČANJA

11. MEDNARODNA KONFERENCA ECDL Budimpešta, 16.-21. september 2007

Septembra 2007 je ponovno potekalo evropsko srečanje s področja digitalnih knjižnic: **European Conference on Research and Advanced Technology for Digital Libraries**. Tokrat je konferenco gostil Institut za raziskovanja na področju računalništva in avtomatizacije pri madžarski Akademiji za znanost (MTA SZTAKI).

Čeprav se mnogi praktiki pritožujejo, da konferenca pridobiva vse več teoretičnega oz. akademskega značaja, je ECDL še vedno eden od najpomembnejših znanstvenih forumov v Evropi, na katerem imajo knjižničarji in informatiki, tako raziskovalci kot praktiki, priložnost za izmenjavo teoretičnih in praktičnih znanj

ter izkušenj na področju digitalne knjižnice.

Tudi letos so bile digitalne knjižnice obravnavane s tehničnega, praktičnega in družbenega vidika. Glavni poudarek letošnje konference so bile različne aplikacije, predvsem gradnja vmesnikov v digitalnih knjižnicah in večje sodelovanje med praktiki in raziskovalci na področju gradnje sistemov digitalnih knjižnic.

Programski odbor konference je sestavljalo 69 strokovnjakov iz 27 držav. Od 119 poslanih referatov je bilo sprejetih 36 (30%) prispevkov, ki so jih predstavili in objavili v zborniku: *Research and advanced technology for digital libraries: proceedings. 11th European conference, ECDL 2007, Budapest, Hungary, September 16-21, 2007. Kovács, László, Fuhr, Norbert and Meghini, Carlo (eds.). Berlin [etc.]: Springer, cop. 2007. (Lecture notes in computer science, ISSN 0302-9743; 4675)*. Avtorjem petnajstih člankov, ki niso bili sprejeti v okviru rednih predavanj, je programski odbor predlagal, da svoje rešitve predstavijo v okviru seje plakatov, kar so ti tudi sprejeli.

Konference se je udeležilo veliko manj udeležencev, kot v prejšnjih letih, skupaj okrog 200 iz 48 držav iz celega sveta. Največ udeležencev je bilo iz Velike Britanije, Združenih Držav Amerike in Italije. Nekaj predstavnikov je bilo tudi iz bivših socialističnih dežel, iz Litve, Latvije, Estonije, Slovaške in Češke. Iz Slovenije smo se konference udeležili trije, Vesna Telič Kovač iz Knjižnice Jožeta Udoviča v Cerknici ter Matjaž Kragelj in Alenka Kavčič-Čolić iz NUK-a, ki sva stroške krila iz sredstev evropskih projektov na katerih sodelujeva.

Pred konferenco so potekali uvajalni tečaji (*tutorials*), ki so omogočili natančnejše seznanjanje s problematikami, kot so storitve na področju e-učenja, različne infrastrukture digitalnih knjižnic ter tezavri in ontologije v digitalnih knjižnicah. Po konferenci pa so bile organizirane delav-

nice, ki so med ostalim obravnavale večjezične in druge vmesnike za dostop do digitalnih zbirk, mrežne sisteme in storitve pri organizaciji znanja, izzive v digitalnih knjižnicah, ki jih prinaša nova tehnologija in Internet 2.0 (Web 2.0). Prvič je potekala delavnica na področju "ekologije repozitorijev", povsem nov koncept, ki temelji na metafori o interakcijah med repozitoriji oz. repozitoriji in (informacijskim) okoljem ali sistemom v katerem delujejo, njihovo "evolucijo", "lokacijo" in "zvrsti". Predstavniki mreže DELOS pa so delavnico posvetili novemu modelu digitalnih arhivov, ki temelji na OAIS (ISO 14721/2003)¹, ampak je veliko bolj dodelan - loči tri nivoje, in sicer: nivo repozitorija (sistem za upravljanje z digitalnimi objekti), nivo digitalnega arhiva (arhitektura vseh procesov v digitalni knjižnici) in nivo digitalne knjižnice (virtualna organizacija in dostop do vsebin).

Vsebinska konferenca se je osredotočila na rešitve za dostop do digitalnih vsebin s pomočjo ontologij, vizualizacij, različne organizacije multimedijskih vsebin itd. Zanimivi so bili vse bolj prisotni sistemi anotacij pri vsebinah v digitalnih knjižnicah akademskih ustanov ter vse večje poosebljanje vmesnikov in gradnja osebnih zbirk. Posvečeno je nekaj pozornosti tudi trajnemu ohranjanju, najbolj pogostim shemam za opisovanje metapodatkov, izluščevanju uporabnikovih podatkov pri obisku portala (npr. iz dnevnika spletnega strežnika lahko razberemo podatke o gostu, ki jih kasneje uporabimo v statistiki za izboljšanje samega portala), sistemom za iskanje po glasbenih in slikovnih vsebinah, drugim aplikacijam v digitalnih knjižnicah itd.

Večina prispevkov na konferenci je bila ontološko naravnana, saj je bilo moč

opaziti težnjo in napor načrtovalcev spletnih portalov virtualnih (digitalnih) knjižnic pri urejanju dostopa do dokumentov on-line na podlagi klasifikacij rezultatov. Ponudniki e-vsebin, oz. načrtovalci in strategji so na konferenci predstavili različne poglede in modele za nudenje čim bolj relevantnih rezultatov iskanja. Po mnenju avtorjev, je cilj uvrstiti dokumente, ki so rezultat iskanja končnega uporabnika, v vrstni red na način, da je digitalni objekt z bolj "merodajno" vsebino uvrščen med rezultati višje (prej) in posledično je verjetnost dostopa do njega večja.

Pristop za iskanje in razvrščanje lahko dosežemo na več načinov. Najpreprostejši je uporaba slovarjev oz. bogatih metapodatkov. Kmalu zasledimo, da le-to ne zadostuje. Kot primer lahko navedemo enostaven iskalni niz "Java". Java je lahko otok v Indoneziji ali popularni programski jezik. Sam iskalni niz evidentno ni dovolj dober identifikator in ne zagotavlja nujno najboljših zadetkov. Jasno, daljši (sestavljene) iskalni nizi botrujejo boljšim (relevantnejšim) rezultatom. Če dodamo metapodatkom bazo znanja (npr. pogostost ogleda nekega dokumenta) in s tem zmanjšamo stopnjo entropije informacije, lahko z matematičnim upanjem predvidimo katera tema ali zvrst je tista, ki zanima našega končnega uporabnika.

V primeru, ko so metapodatki skopi (masovna digitalizacija, neobdelani članki v katalogih, itd), se s težavo spoprimemo z druge strani. Ta je sicer zahtevnejša in ne nujno tako uspešna, je pa najbrž ena redkih alternativ. Dokumente prečesmo po dolgem in počez, iz njih odstranimo "šund" besede (veznike, besede, ki ne opisujejo objekta, besedišče, ki je splošno v tolikšni meri, da se pojavlja v mnogih dokumentih) in zgradimo vsakemu objektu bazo zanj značilnih terminov - besed in struktur, ki ga opisujejo. Vse skupaj lahko oplemenitimo še s klasifikacijo v področja (npr. UDK) po logiki sovpadanja.

¹ Nov model je predstavljen v DELOS-ovem manifestu: "Setting the Foundations of Digital Libraries", *D-Lib Magazine*, 13(3/4), 2007. Obiskano 2.10.2007 na spletni strani <http://www.dlib.org/dlib/march07/castelli/03castelli.html>

V okviru konference sta dve avtoriteti s področja informacijske znanosti imeli uvodni nagovor, in sicer: dr. Seamus Ross iz Univerze v Glasgow-u, ki je obravnaval problematiko trajnega ohranjanja, ter dr. Arne Solvberg iz Norveške Univerze za Znanost in Tehnologijo. Dr. Solvberg je predstavil zanimiv projekt o brezžičnem Trondheimu, experiment, ki ima za cilj omogočiti brezplačen dostop do interneta vsem prebivalcem norveškega mesta Trondheim.

Potekali sta tudi dve panelni diskusiji, ena posvečena evropski digitalni knjižnici, druga pa digitalnim knjižnicam v Srednji in Vzhodni Evropi.

Zbornik letošnje konference bo kmalu dostopen v Informacijskem centru za bibliotekarstvo NUK. Naslednja letna konferenca bo potekala v Aarhusu na Danskem od 14.-19.9.2008 (glej URL: <http://www.ecdl2008.org/>)

Alenka Kavčič-Čolić in Matjaž Kragelj
Narodna in univerzitetna knjižnica

S POTOVANJA PO HRVAŠKI KNJIŽNIČARSKI MAGISTRALI

Gradska knjižnica Rijeka je bila letošnji nosilni organizator 5. posvetovanje Sekcije za splošne knjižnice Hrvatskega knjižničarskega društva: »Splošne knjižnice za sedanjost in prihodnost: koncepti, arhitektura, tehnologija«. Organizirala ga je, s podporo Sekcije, nacionalne knjižnice, ministrstva za kulturo, mesta Reke in pokrajinske uprave, v Lovranu 4.-6. oktobra.

Za zunanje udeležence je bila to enkratna priložnost za spoznavanje hrvaških splošnih knjižnic, njihove (prostorske) razvitosti, mreže, njihovih razvojnih potreb in ciljev, predvsem pa zavzetosti knjižničarjev za gradnjo in obnavljanje knjižničnega prostora, ki jim bo omogočil posodobiti storitve in razširiti njihovo dostopnost med prebivalstvom. Prostor

smo spoznavali v prikazu načrta nove knjižnice (Reka), novih pokrajinskih knjižnic (Šibenik, Pula, Karlovac, Split), novih ali obnovljenih knjižnic v manjših mestih (Bakar, Novi Vinodolski, Virovitica, Sali, Ilok,...). Pokrajine pa so predstavile svoje knjižnice še s posterji (*bili bi zanimiva razstava tudi za naše knjižnice, npr. za udeležence posvetovanja Sekcije za splošne knjižnice*) in publikacijami (npr. Ljiljane Črnjar: Narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije, ki jo je izdala Gradska knjižnica Rijeka). Dosežno stanje pa bo kot spodbudo za prihodnji razvoj predstavilo tudi ministrstvo za kulturo z monografijo.

Ministrstvo je zelo naklonjeno razvoju knjižnic, ki doživljajo tudi z njegovo podporo pravi razcvet. To se je dalo razbrati iz prisotnosti ministra za kulturo, mag. Boža Biškupića, ki je v referatu: Kako smo menjali knjižnični zemljevid opozoril na pomen knjižnic za državo in lokalne skupnosti, poudaril je interes države za vzpostavitev enotnega spremljanje njihovega razvoja in za spodbujanje razvoja mreže izposojevališč. Pospešila naj bi rast članstva s preseganjem dejstva »če te ne vidijo, ne obstajaš«, ko bo v vsaki občini vsaj ena knjižnica, in z izkušnjo prakse, da z novo knjižnico zgubljajo goste celo bifeji. Zato se bodo lotili tudi posodabljanja deset let starega zakona in poskušali k 35.000 m², dodanim k skupnim 82.000 m², dozidati nove. Minister pravi, da ima rad svoje knjižnice in to priporočilo s pozdravi namenja tudi našemu ministru za kulturo.

Predstavljeni modeli organizacije knjižničnega prostora sledijo splošnim zakonitostim oblikovanja in ureditve prostora za uresničevanja namena knjižnice, v katerega bolj ali manj smelo vstopa nova tehnologija. Njen vpliv je viden predvsem pri zmanjševanju količine knjižnih polic, delno pri spreminjanju njihove oblike, zmanjševanju obsega izposojevalnega pulta oziroma pri spreminjanju njegove funkcije, pri povečevanju števila in oblik sedežev in števila in oblik namensko

oblikovanih prostorov znotraj odprtega prostora. Prostor je tako zračen in večnamensko prepoznavno uporabljen. To je sedaj interaktivni prostor, ki povezuje uporabnika in knjižničarja na enakopravni ravni uporabe tega prostora. Uporabnik je tu zaželen, svoboden, samostojen, knjižničar pa je svoj administrativni položaj zamenjal s položajem potrebnega informacijskega strokovnjaka. Uporabnik informacij in organizator informacij sta tudi soustvarjalca informacij, knjižničnega programa in prostora. Te značilnosti so bile izraziteje predstavljene v načrtih novih osrednjih knjižnic (Reka, Helsinki), ilustrirane s podobami atraktivnih sodobnih tujih knjižnic, ki pa po mnenju referenta Vilija Lebana lahko zaživijo tudi v manjših krajih, le knjižničarji morajo biti dovolj zahtevni in vztrajni.

Naklonjenost poslušalcev pa so si pridobili predvsem lokalno obarvani modeli ureditve prostora (npr. Sali), ki so z izpostavljanjem domačnosti poudarjali aktiviranje prebivalcev za učenje ali za druženje in ustvarjanje. Prostor kot mesto na zunaj prepoznane aktivnosti in druženja je izstopal, zato so udeleženci z malo dvoma vstopali v prostor, ki je z ureditvijo vabil s samotnemu druženju s knjigo: pridi, posedi, beri (npr. Novi Vinodolski); z malo odprtosti za drugačnost ta klasika osvoji obiskovalca: prijetno mu je tudi v tihi družbi s knjigo. Vse te razlike kažejo na odločitev sosednje države, da bo knjižnični prostor (njegovo uporabnost in simboliko) razvijala v skladu s potrebami okolja in v teh okvirih posodabljala storitve z novo tehnologijo. Morda bi ga hitreje razvila po poti, ki jo je ubrala Portugalska, a ne bi krajem »vrnila duše«, kakor jo je npr. ponovno dobil Bakar z novo knjižnico. Prizadevanja knjižničarjev za uveljavljanje knjižnice kot nepogrešljivega javnega urbanega prostora v kulturi bivanja se jim obrestujejo tudi znotraj arhitekture, npr. osrednja knjižnica v Splitu je dobila nenačrtovano »krajevno knjižnico z razgledom« na terasi devetnadstropnega bloka v novem naselju in s

tem ustvarjal en izziv za organizacijo knjižnične dejavnosti na neobičajni lokaciji.

Knjižnici raste status v arhitekturi (na natečaj za gradnjo in posodobitev stockholmske knjižnice je prispelo preko 1000 načrtov) in v okolju. Kot fizični prostor se v elektronski dobi potrjuje in krepi, za dostopnost virtualnega prostora pa celo povečuje. Helsinška osrednja knjižnica, ki je obarvala hrvaško izkušnjo, je klasično knjižnico pogledala na novo in določila, da bo, kar ni google, prostor, kjer uporabnik dobi boljši software kot doma, zato ga bo poskušala razširiti s 100 m² na 1000 prebivalcev na 200 m². Določili so ji »tretje mesto«, mesto med domom in službo/šolo. Sprejeli smo ga tudi v našem okolju in tako so svojo knjižnico sprejeli tudi prebivalci Koprivnice, ko so jih knjižničarji povprašali za mnenje. Knjižničarjem pa bo prav to osnovno izhodišče za gradnjo novih prostorov, kjer bodo vsi uspešni projekti novih storitev dobili primerno mesto.

Ne samo arhitektura, tudi knjižničarstvo je optimistična stroka. Če prva gradi in tako simbolizira življenje, pa druga pomaga reševati njegove probleme. Zato je knjižnica pravi simbol življenja in knjižničarji vztrajni sodelavci njegove uspešnosti. Naša potovanja bodo prijetnejša zaradi posejanih tretjih mest po pokrajinah življenja, kjer bomo dobili navdih, spodbudo, ali pa se bomo preprosto le odpočili. Lep obet; naj vam bo preprosto lepo v njih! Tako je bilo meni na tem potovanju: bilo je informativno, poučno, aktivno, družabno, pa tudi samo moje, ko smo prisluhnili brani pesmi v Bribiru. Hvala za gostoljubno povabilo odlični nosilki organizacije Mariji Šegota-Novak, pa tudi za stisk roke knjižničarjev, ki jim je naš priročnik Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic pomagal pri premagovanju težav.

Silva Novljan
Narodna in univerzitetna knjižnica

OBVESTILA

20. NOVEMBER – DAN SLOVENSKIH SPLOŠNIH KNJIŽNIC V LETU 2007

**Pravica do branja :
Najstniki in splošne knjižnice**

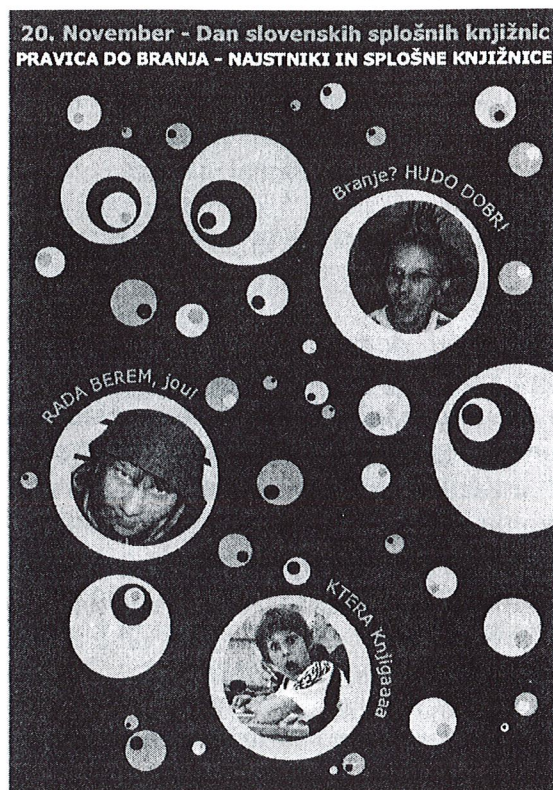
Letošnje praznovanje Dneva slovenskih splošnih knjižnic je posvečeno – splošnim knjižnicam seveda in pa tematsko tokrat najstnikom oz. pravici do branja.

Ideja je bila, da se naš praznik združi s praznovanjem Dneva otrokovih pravic, ki je prav tako 20. novembra kot naš dan. Bilo bi škoda, če bi zanemarili to bogato simboliko, zato smo se že na enem prvih sestankov Sekcije za splošne knjižnice odločili, da izpostavimo pravico do branja. Ker je beseda pravica včasih že obrabljena ali zlorabljena, je pravica do branja mogoče slišati prav *kul* in kar je *kul*, privablja mlade. Še posebej, če se jim zdi, da je branje predvsem dolžnost in še posebej, če imajo občutek, da jim družba »s tem gnjavi«. Zato naj bi knjižnice izkoristile svoj dan za to, da bi pokazale kaj v svojih prostorih in izven njega ponujajo – tokrat predvsem najstnikom in predvsem na nevsiljiv način. Pokazati hočemo kvaliteto tega, da obstajajo knjižnice in da imamo sploh možnost in pravico – brati.

Sekcija je poskrbela, kakor je s svojimi sredstvi pač lahko, da bo na praznik po knjižnicah prišlo nekaj promocijskega materiala, to bodo »kul« bralni blokci in nekaj spremnih plakatov, ki jih bodo knjižnice dobile po mailu in jih lahko tiskate (namig: na foto papirju izgledajo res okej). Medijem smo poslali gradivo o tem, kaj se v posameznih splošnih knjižnicah dogaja – kateri modeli knjižne in knjižnične vzgoje in projekti za mlade se

odvijajo in upamo da se bo o tem kaj obširneje pisalo. Povabili smo jih medse, povabite jih tudi vi, gotovo že imate svoje izkušnje s tem, kje objavljati, na kakšen način itd.

Sicer pa bo zaključna prireditev, na katero že sedaj vabimo vse knjižničarje, letos v novi Mestni knjižnici Grosuplje na praznični dan ob 11. uri dopoldan. Tako upamo, da si boste vzeli čas in se znali povесeliti našega dneva in si mogoče tudi ogledati novo knjižnico v Grosupljem. Vabljeni.

Slika 1: Promocijski plakat

Vse dodatne informacije dobite na pravicadobanja@gmail.com ali pri predsednici sekcije za splošne knjižnice Bredi Podbrežnik, tel. 031 312 214.

Ksenija Medved
Mestna knjižnica Grosuplje
ksenija.medved@gro.sik.si

PRIPOROČILO

V vašo knjižnico prihajajo tudi uporabniki z bralnimi težavami, dislektiki. Znete zanje izbrati gradivo, napisati zanje razumljivo sporočilo, urediti knjižnico in storitve tudi njim primerno?

Ali vaši obiskovalci vedo za vzrok svojih težav pri sprejemanju informacij? Ali so seznanjeni z možnostmi, ki jim jih ponuja knjižnica pri njihovem premagovanju težav?

Kar nekaj uporabnih nasvetov za organizacijo dela boste dobili v IFLA smernicah, ki jih je letos izdala ZBDS:

Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo.

Smernice za lažje berljivo gradivo - Smernice za knjižnične programe opismenjevanja.

Sodita v vsako vrsto knjižnice, na knjižno polico za uporabnike in na priročno za delo knjižničarjev. Predvsem pa priporočamo njuno vidno predstavljanje v knjižnicah, saj sta obe temi pri nas preveč nepoznani, tako pri uporabnikih kot pri ustvarjalcih informacij in njihovih posrednikih. Sta pa tesno povezani s pravico do informiranja. Morda se bo prav z njuno pomočjo pisalo tudi drugače in zalagalo tudi drugačne knjige.

Obe brošuri lahko naročite po ceni 8 EUR pri ZBDS, Turjaška 1, Ljubljana preprosto: pošljite naročilnico, ki jo najdete v prilogi.

Silva Novljan
Narodna in univerzitetna knjižnica

PRILOGE

1. V prvi prilogi objavljamo **naročilnico** za publikaciji:
 - **Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo.** Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007 in
 - **Smernice za lažje berljivo gradivo. Smernice za knjižnične programe opismenjevanja : nekaj praktičnih predlogov.** Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007.
2. V drugi prilogi objavljamo **seznam konferenc**, ki se bodo odvijale do konca leta 2007.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Turjaška 1

1000 LJUBLJANA

NAROČILNICA

Ustanova (plačnik): _____

Ulica: _____

Poštna številka: _____ Kraj: _____

Odgovorna oseba: _____ Davčna številka: _____

Naročamo _____ izvodov **priročnika Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo**. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007; po ceni **8€**.

Naročamo _____ izvodov **priročnika Smernice za lažje berljivo gradivo. Smernice za knjižnične programe opismenjevanja : nekaj praktičnih predlogov**. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007; po ceni **8€**.

V primeru, da želite dostavo na poseben naslov ga navedite na to mesto:

Datum:

Podpis in žig:

KONFERENCE (izbor).

- 6-8. 11. 2007**, Firenze, Italija, *54. Congresso Nazionale AIB: Le politiche delle biblioteche in Italia*
<http://www.aib.it/aib/congr/c54/c54.htm3>
- 7-9. 11. 2007**, Zagreb, Hrvaška, *INFuture2007: Digital Information and Heritage* <http://infoz.ffzg.hr/INFuture/>
- 13. 11. 2007**, London, VB, *RFID in libraries* <http://www.cilip.org.uk/interests/rfid/rfid2007/index.html>
- 14-16. 11. 2007**, Valencija, Španija, *Calsi 2007* <http://www.calsi.org/2007>
- 14-17. 11. 2007**, Cargese, France, *Les sciences de l'information et de la communication a` la rencontre des cultural studies*
- 15-16. 11. 2007**, Rim, Italija, *Conference Appraisal in the Digital World*
http://www.dpc.delos.info/rethinking_appraisal/
- 15-16. 11. 2007**, Arco, Italija, *Collezioni digitali di periodici in Italia e in Europa: standard, applicazioni, valutazioni, prospettive* <http://www.aib.it/aib/sezioni/taa/a071115.htm>
- 21-23. 11. 2007**, Poreč, Hrvaška, *Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* <http://public.carnet.hr/akml/>
- 28-30. 11. 2007**, Berlin, Nemčija, *3rd International Conference of LIBER's Manuscript Librarians*
<http://staatsbibliothek-berlin.de/liber/>
- 21-23. 11. 2007**, Ferrol, Španija, *I International Conference in Library Science, Information Science and Documentation*
- 4-6. 12. 2007**, London, VB, *Online Information 2007* <http://www.online-information.co.uk/index.html>
- 10-11. 12. 2007**, Antwerp, Belgija, *GL9 : Grey foundations in information landscape* <http://www.textrelease.com/>
- 10-13. 12. 2007**, Ha Noi, Vietnam, *The 10th International Conference on Asian Digital Libraries (ICADL 2007)*
<http://icadl2007.vista.gov.vn/>
- 12-13. 12. 2007**, Washington, ZDA, *3rd International Digital Curation Conference 2007: Curating our Digital Scientific Heritage: a Global Collaborative Challenge* <http://www.dcc.ac.uk/events/dcc-2007/>
- 13-14. 12. 2007**, Sisak, Hrvaška, *Novi mediji u dječjim knjižnicama* <http://www.nkc-sisak.hr/skup/indexs.html>
- 26-28. 12. 2007**, Istanbul, Turčija, *International 6. Knowledge, Economy and Management Congress*
<http://www.beykon.org/eng.htm>

SODELOVANJE NA KONFERENCI (roki za oddajo povzetkov).

- **7.12.2007** za 1-4. 4. 2008, Southampton, VB, *3d International Open Repositories Conference*
<http://or08.ecs.soton.ac.uk/>
- **16.11.2007** za 9-12. 4. 2008, Algarve, Portugalska, *IADIS International Conference e-Society 2008*,
<http://www.esociety-conf.org/>
- **17.12.2007** za 20-21. 6. 2008, Nancy, France, *The Lives of the Book* (nathalie.colle@univ-nancy2.fr)
- **13.2.2008 (poster)** za 10-14. 8. 2008, Québec, Kanada, *74. IFLA General Conference: Libraries without borders: Navigating towards global understanding* <http://www.ifla.org/IV/ifla74/index.htm>

RAZPISI.

- 31. novembra 2007** se izteka razpis *Ulverscroft/IFLA Libraries for the Blind Best Practice Awards - Individual Awards in za Organization Award*. Glej: <http://www.foundation.ulverscroft.com/Award.html>

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od leve proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali TIF formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Pošljete jih lahko tudi na disketi ali CD-ROM-u na naslov Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic